

بررسی راه کارهای عملی فعال تر نمودن انجمن های علمی آموزشی معلمان استان اصفهان در دست یابی به اهداف*

محمد حسن قانیدی ها - احمد عباسی

مقدمه

آموزش و پرورش در دهه های اخیر شاهد خیزش گسترده ای سازمان های جامعه ای مدنی در سراسر جهان بوده است. با تحولات دهه ای اخیر در کشور ما نیز زمینه مناسبی برای رشد و گسترش این سازمان ها پدید آمده است. این تحول ناشی از تغییر در ملاک های توسعه بوده است که بر اساس آن سازمان های جامعه ای مدنی به بازیگران و حاملان اصلی توسعه تبدیل شده اند.

انجمن های علمی آموزشی معلمان نیز به عنوان یکی از این سازمان ها که ماهیت آنها غیر انتفاعی و غیر صنفی می باشد و دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند و با مشارکت فرهنگیان علاقه مند در هر رشته ای تحصیلی راه اندازی و تشکیل می شوند و می توانند در زمینه های مختلف از جمله زمینه های علمی، پژوهشی و فرهنگی فعالیت نمایند و با تعامل مثبت با آموزش و پرورش در بازنگری طرح ها و برنامه ریزی های اجرایی و در جهت رونق بخشیدن به توانمندی های علمی و فرهنگی جامعه تلاش کنند.

انجمن های علمی آموزشی معلمان می توانند جایگاه مناسبی برای تقویت و تکامل فرآیند یاددهی، یادگیری باشند، چرا که تمامی اندیشه ها، تجربه ها، شیوه ها و روش های آموزش معلمان که حاصل فعالیت های آنان در فرآیند یاددهی و یادگیری است می تواند در انجمن های علمی آموزشی معلمان متبلور شود.

دستورالعمل تأسیس انجمن های علمی آموزشی معلمان (۱۳۷۷) انجمن های علمی آموزشی معلمان را چنین تعریف می کند: انجمن های علمی آموزشی معلمان به عنوان یکی از سازمان های غیر انتفاعی، غیر صنفی، غیر سیاسی و دارای شخصیت حقوقی است که در زمینه های علمی، آموزشی و پژوهشی فعالیت می کنند و زمینه های لازم برای مشارکت معلمان هم رشته ای خود را فراهم می نمایند.

تاریخچه ای تشکیل انجمن های علمی در جهان به قرن هفدهم میلادی بر می گردد. جیمز کونت (۱) قرن هفدهم و هجدهم را قرن

انجمن های علمی می داند و مهم ترین آنها را انجمن سلطنتی و فرهنگستان علوم پاریس بر می شمرد. رشد علوم تجربی در قرن ۱۸، زمینه ای تشکیل انجمن های علمی تخصصی را فراهم ساخت. انجمن های علمی در اروپا و آمریکا بیشتر از نیمه دوم قرن ۱۹ گسترش یافتند. می توان گفت که تعداد انجمن های علمی در کشورهای پیشرفته به طور مستمر افزایش یافته است. روند رشد و توسعه ای کمی و کیفی انجمن های علمی به ویژه در کشورهای صنعتی جهان سرمایه داری بسیار چشمگیر است. در ایالات متحده بیش از نیمی از تحقیقات پایه در زمینه علم الکترونیک را انجمن های علمی انجام می دهد. هم اکنون در جهان انجمن هایی با بیش از هزاران عضو به فعالیت مشغولند (ابراهیمی، ۱۳۷۲).

از تاریخ تشکیل انجمن های علمی در ایران اطلاع دقیقی در دست نیست اما به نظر می رسد پیش از تشکیل انجمن های علمی، انجمن های صنفی فعالیت علمی نیز داشته اند. به طور مثال کانون مهندسين ایران که در سال ۱۳۲۰ به وجود آمد از سال ۱۳۲۲ شروع به انتشار نشریه در زمینه های علمی نمود. انجمن ماماهاای ایران که دارای نشریه و فعالیت علمی نیز بوده است در سال ۱۳۲۳ تشکیل شد (همایش انجمن های علمی، ۱۳۷۷).

تأسیس انجمن های گروه پزشکی بیشتر از نیمه دوم دهه ۱۳۲۰ شروع شد و انتشار نشریات آنها به طور عمده از دهه ای ۱۳۴۰ به بعد آغاز گردید. از انجمن های علمی گروه فنی مهندسی اولین انجمنی که با داشتن فعالیت های صنفی به فعالیت های علمی نیز می پرداخت، انجمن نفت ایران بود که در سال ۱۳۳۷ تشکیل شد. سایر انجمن های علمی این گروه در دهه ای ۱۳۵۰ و با همکاری وزارت علوم و آموزش عالی وقت تأسیس شد. گسترش انجمن های

* این پژوهش با حمایت های مالی سازمان آموزش و پرورش استان انجام پذیرفته است.

صدر مجوز تأسیس و تجدید پروانه و نظارت بر حسن انجام کار آنها بر حسب مورد بر عهده وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی، ارشاد اسلامی و آموزش و پرورش سپرده شده است. کمیسیون انجمن‌های علمی ایران تا سال ۱۳۷۷، برای ۱۶۲ انجمن علمی مجوز فعالیت صادر کرده است (انجمن‌های علمی ایران، ۱۳۷۷).

تاریخچه تشکیل انجمن‌های علمی آموزشی معلمان در آموزش و پرورش به‌طور رسمی به سال ۱۳۷۳ بر می‌گردد که دستورالعمل شماره ۷۳/۸/۸-۱۰۰/۶۲۰/۲۲۱ وزارت برای تشکیل این انجمن‌ها ابلاغ شد و در استان‌های خراسان، فارس و اصفهان اقداماتی در این زمینه انجام گرفت پس از آن در سال ۱۳۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه شماره ۳۶۹ مورخه ۷۴/۱۰/۱۷، شیوه‌نامه اجرایی، نمونه اساسنامه و فرم‌های لازم را جهت تأسیس انجمن‌های علمی آموزشی معلمان به تصویب رساند. در سال ۱۳۷۷ طی نامه شماره ۷۷/۶/۸ - ۱۱۰/۹۴۴۱/۱۶ به استان‌ها ابلاغ شد (اسناد موجود در مرکز انجمن‌های علمی آموزشی معلمان اصفهان).

در همین سال آموزش و پرورش اصفهان نیز اقدام به تشکیل کمیسیون بررسی صلاحیت انجمن‌های علمی آموزشی معلمان نمود و مراتب را به ادارات تابعه ابلاغ کرد. در این راستا تعدادی از معلمان علاقه‌مند به‌عنوان هیأت مؤسس تقاضای تأسیس انجمن نمودند که تاریخ تشکیل این انجمن‌ها به شرح زیر می‌باشد:

انجمن علمی آموزشی معلمان ریاضی (آبان‌ماه ۷۹)، انجمن علمی آموزشی معلمان شیمی (آبان‌ماه ۷۹)، انجمن علمی آموزشی معلمان تاریخ (آبان‌ماه ۷۹) و انجمن علمی آموزشی معلمان فیزیک (آبان‌ماه ۷۹).

انجمن علمی آموزشی معلمان زبان و ادبیات فارسی (اسفندماه ۸۱)، انجمن علمی آموزشی معلمان جغرافیا (اسفندماه ۸۱)، انجمن علمی آموزشی معلمان اقتصاد و علوم اجتماعی (بهار ۸۲)، انجمن علمی آموزشی معلمان زمین‌شناسی (بهار ۸۲)، انجمن علمی آموزشی معلمان علوم تجربی (بهار ۸۳)، انجمن علمی آموزشی معلمان حرفه و فن (بهار ۸۳)، انجمن علمی آموزشی معلمان ابتدایی (بهار ۸۳)، انجمن علمی آموزشی معلمان روان‌شناسی و مشاوره (تابستان ۸۳)، انجمن علمی آموزشی معلمان زبان انگلیسی (تابستان ۸۳)، انجمن علمی آموزشی معلمان

علمی از سال ۱۳۳۵ به بعد موجب شد که در سال ۱۳۳۷ برای اولین بار چگونگی و شرایط ثبت آنها در آیین‌نامه‌ی اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسه‌های غیرتجارتی پیش‌بینی شود. در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۹ تعدادی انجمن علمی در گروه ادبیات و علوم انسانی، علوم اجتماعی، حسابداری، ریاضی، روان‌شناسی و مدیریت تشکیل شد. طرح تشکیل انجمن‌های علمی و حمایت از آنها در سال ۱۳۴۹ از سوی وزارت علوم و آموزشی عالی پیشنهاد شد و در چهارمین شورای هماهنگی دانشگاه‌ها به تصویب این طرح رسید. انجمن فیزیک ایران اولین انجمنی بود که پس از تصویب این طرح با همکاری وزارت علوم در سال ۱۳۴۹ تشکیل گردید.

از سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۶ تعداد ۱۹ انجمن علمی دیگر با همکاری وزارت مزبور تشکیل شد. در سال ۱۳۵۷، در مجموع ۷۸ انجمن علمی در گروه‌های مختلف فعالیت داشتند که از این تعداد، ۴۳ انجمن در گروه علوم پزشکی، ۱۳ انجمن در گروه علوم پایه، ۷ انجمن در گروه کشاورزی و علوم دام، ۶ انجمن در گروه فنی و مهندسی، ۵ انجمن در گروه ادبیات و علوم انسانی و ۴ انجمن در گروه علوم اجتماعی و مدیریت قرار می‌گرفتند.

تشکیل انجمن‌های علمی پس از انقلاب اسلامی نیز ادامه یافت به طوری که از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۹ تعداد ۱۴ انجمن علمی در گروه غیر پزشکی تشکیل شد و از گروه پزشکی تا سال ۱۳۶۹ تعداد ۱۳ انجمن توانستند از وزارت کشور مجوز فعالیت بگیرند. دبیرخانه کمیسیون انجمن‌های علمی ایران تاریخچه‌ی تشکیل و توسعه‌ی انجمن‌های علمی در ایران را به ۳ دوره تقسیم کرده است:

۱ - دوره‌ی اول پیش از سال ۱۳۴۰، که به علت وجود تعداد اندک متخصصان در یک رشته، فعالیت‌ها بیشتر به صورت پراکنده و غیرمنسجم انجام می‌شود. در این دوره، جامعه شیمیدانان ایران، کانون مهندسين ایران، مجمع وکلای دادگستری و انجمن ماماهاى ایران شکل گرفتند.

۲ - در دوره‌ی دوم که سال‌های ۱۳۴۰ تا ۱۳۷۰ را در بر می‌گیرد، نقش وزارت فرهنگ و آموزش عالی در تشکیل این انجمن‌ها محسوس می‌شود تا پیش از انقلاب اسلامی ۷۸ انجمن علمی در گروه‌های علوم پزشکی، علوم پایه، کشاورزی، فنی و مهندسی و علوم انسانی فعالیت خود را آغاز کرده بودند.

۳ - دوره‌ی سوم از سال ۱۳۷۰ با مصوبه‌ی شماره‌ی ۲۶۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی آغاز می‌شود و به موجب آن کار

فلسفه و منطق (تابستان ۸۳)، انجمن علمی آموزشی معلمان زیست‌شناسی (تابستان ۸۳).

با توجه به مقدمه‌ی فوق و با توجه به نقش مؤثر انجمن‌های علمی آموزشی معلمان در رشد و تعالی جامعه‌ی فرهنگی و اهداف آموزش و پرورش، هدف این پژوهش بررسی، کشف و اولویت‌بندی راه‌کارهای فعال‌تر نمودن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان می‌باشد. به عبارت دیگر در این پژوهش مسأله‌ی اساسی بررسی، کشف، طبقه‌بندی، اولویت‌بندی و عملیاتی نمودن راه کارهای فعال‌تر نمودن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان اصفهان است که در این راستا محقق با استفاده از داده‌هایی که از طریق پرسشنامه و از طریق فرم تحلیل محتوای اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به مشخصات فردی پاسخگویان به دست می‌آورد، همراه با تجزیه و تحلیل این داده‌ها، راه کارهای فعال‌تر نمودن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان استان اصفهان را تعیین، طبقه‌بندی و اولویت‌بندی خواهد نمود.

روش

با توجه به عنوان پژوهش، ابزارهای مورد استفاده و همچنین تلاش پژوهشگر در بررسی و تحلیل سوابق، اسناد و مدارک موجود جمع‌آوری نظرها و مشاهدات انجام شده، روش پژوهش توصیفی بوده که در خلال آن از تحلیل محتوا نیز استفاده شده است.

جامعه‌ی آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری:

الف) جامعه‌ی آماری در این پژوهش کلیه‌ی دبیران دوره‌ی متوسطه‌ی شهر اصفهان (زن و مرد) در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲ که جمعاً ۵۷۳۹ نفر می‌باشند که چگونگی توزیع آنان بر حسب جنسیت و پر اکتدگی مطابق جدول زیر می‌باشد.

آمار دبیران دوره‌ی متوسطه‌ی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۸۳-۸۲

نواحی	زن	مرد	کل
ناحیه ۱	۳۵۴	۳۵۸	۷۱۲
ناحیه ۲	۵۸۴	۴۸۲	۱۰۶۶
ناحیه ۳	۷۳۷	۵۹۶	۱۳۳۳
ناحیه ۴	۸۴۹	۵۶۳	۱۴۱۲
ناحیه ۵	۷۷۳	۴۴۳	۱۲۱۶
جمع کل	۳۲۹۷	۲۴۴۲	۵۷۳۹

ب) اعضای انجمن‌های علمی آموزشی معلمان اصفهان که تعداد آنان حدود ۱۴۰۰ نفر می‌باشند.

ج) اسناد و مدارک مربوط به انجمن‌های علمی آموزشی معلمان در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم، تعداد ۱۷۰ نفر دبیر دوره‌ی متوسطه و تعداد ۱۰۰ نفر از اعضای انجمن علمی آموزشی معلمان جهت بررسی انتخاب شدند هم‌چنین کلیه اسناد و مدارک موجود در مورد انجمن‌های علمی آموزشی معلمان مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و تحلیل محتوا روی آن انجام پذیرفت.

ابزارهای گردآوری داده‌ها: در پژوهش حاضر برای جمع‌آوری اطلاعات از ابزارهای زیر استفاده شد:

الف) پرسشنامه: برای جمع‌آوری داده‌ها در مورد راه‌کارهای فعال‌تر نمودن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان.

ب) فرم تحلیل محتوا برای بررسی اسناد و مدارک.

بحث و نتیجه‌گیری

مجموع بررسی‌های به‌عمل آمده به تفکیک سؤال‌های پژوهش نتایج ذیل را در پی داشت:

الف - راه‌کارهای سازمانی فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان استان اصفهان کدامند؟
راه‌کارهای سازمانی فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان با توجه به نظر پاسخگویان به ترتیب عبارتند از: شفاف نمودن برنامه‌ها و دستورکار صحیح انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۳/۶، برنامه‌ریزی آموزشی مناسب با میانگین رتبه‌ی ۱۴۲/۲، برگزاری نشست‌های تخصصی و علمی در دوره‌های مختلف تحصیلی با میانگین رتبه‌ی ۱۴۱/۱، واگذاری اجرای دوره‌های آموزش ضمن خدمت با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۹، نظارت بر عملکرد انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۸، دادن استقلال بیشتر به انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۷، تجدید نظر در انتخابات اعضای شوراهای اجرایی انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۶، افزایش تعداد جلسه‌های مجمع عمومی با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۴، تشکیل انجمن‌ها در نواحی و مناطق با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۸، دعوت از اعضای شورای اجرایی انجمن‌ها در بعضی از کمیسیون‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۷، برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای اعضای انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۳، تقسیم کار بین اعضا با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۲، داشتن جلسه‌های مشترک

گروه‌های آموزشی و انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹، تشکیل اتحادیه برای انجمن‌های هم‌نام در سطح کشور با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۶ مشخص نمودن مرجع پی‌گیری فعالیت انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۴، بازدید از برنامه‌ها و فعالیت‌های سایر استان‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۳، برگزاری گردهمایی سالانه با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۳، واگذاری بخشی از امور اجرایی به انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸ و تغییر شیوه در عضوگیری برای انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸.

ب - راه‌کارهای حمایتی و تشویقی فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان استان اصفهان کدامند؟

این راه‌کارها با توجه به نظر پاسخگویان به ترتیب عبارتند از: برگزاری دوره‌های علمی با میانگین رتبه‌ی ۱۴۱/۷، خرید نشریه‌های تخصصی و در اختیار انجمن‌ها قرار دادن با میانگین رتبه‌ی ۱۴۱/۶، تخصیص بودجه به انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۹، مشارکت دبیران در برنامه‌های انجمن با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۷، ایجاد مکان مناسب برای انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۶، ایجاد شرایط برای استفاده از مراکز فرهنگی سایر سازمان‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۸، فراهم نمودن تجهیزات برای انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۴، پرداخت حق‌الزحمه به اعضای شوراهای اجرایی با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۱، انتخاب انجمن نمونه و فعال در هر سال و تقدیر از اعضای آن با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۸، استفاده از کمک‌های مردمی برای فعالیت انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۷/۷، بهادادن به نظرهای مجامع عمومی با میانگین رتبه‌ی ۱۳۶/۳ و ارجح نهادن به برنامه‌ها و نوآوری‌های انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۵/۶.

ج - راه‌کارهای اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان استان اصفهان کدامند؟

راه‌کارهای فوق با توجه به نظر پاسخگویان به ترتیب عبارتند از: ایجاد کارگاه کامپیوتر با میانگین رتبه‌ی ۱۴۲/۲، برگزاری کارگاه‌های آموزشی با میانگین رتبه‌ی ۱۴۱/۹، دایر کردن کتابخانه تخصصی برای انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۱/۷، تبادل اطلاعات و انتشارات و نوآوری‌های بین انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۱/۱، برگزاری همایش و فراخوان در مورد عناوین علمی با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۹، اطلاع‌رسانی تجارب سایر کشورها

به انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۴۰/۱، ایجاد زمینه‌ی ارتباط انجمن‌ها با دانشگاه‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۸، برگزاری سخنرانی‌های علمی با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۷، ایجاد وب سایت انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۹/۶، انتشار نشریه از سوی انجمن‌ها با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۷، تشکیل هسته‌های پژوهش با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۵، برگزاری مسابقه‌های علمی با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۱، برگزاری نمایشگاه‌ها و کارگاه‌های آموزشی با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸/۱ و برگزاری اردوهای علمی با میانگین رتبه‌ی ۱۳۸.

د - آیا بین نظر پاسخگویان بر حسب عضو و غیرعضو انجمن در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی، تشویقی و اطلاع‌رسانی در فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان تفاوت وجود دارد؟

بررسی به عمل آمده نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری جدول بین نظر اعضای انجمن و غیرعضو در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و اطلاع‌رسانی تفاوت معناداری وجود ندارد، به عبارت دیگر می‌توان چنین نتیجه گرفت که نظرهای اعضای عضو انجمن و غیرعضو در راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و اطلاع‌رسانی مشترک می‌باشد.

ه - آیا بین نظر پاسخگویان بر حسب جنسیت (زن و مرد) در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و اطلاع‌رسانی در فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان تفاوت وجود دارد؟

بررسی به عمل آمده نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری جدول بین نظرهای زن و مرد در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و اطلاع‌رسانی تفاوت معناداری وجود ندارد. به عبارت دیگر می‌توان چنین استنباط نمود که نظرهای زنان و مردان در مورد راه‌کارها مشترک می‌باشد.

و - آیا بین نظر پاسخگویان بر حسب رشته (در رشته‌های مختلف) در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و اطلاع‌رسانی در فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان تفاوت وجود دارد؟

بررسی به عمل آمده نشان می‌دهد که با توجه به مقدار سطح معناداری جدول بین نظرهای پاسخگویان در رشته‌های مختلف در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و

اطلاع‌رسانی تفاوت معناداری وجود ندارد.

ز - آیا بین نظر پاسخگویان بر حسب سابقه (با سابقه‌های مختلف) در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و اطلاع‌رسانی در فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان تفاوت وجود دارد؟

بررسی به عمل آمده نشان می‌دهد که با توجه به مقدار سطح معناداری جدول بین نظرهای پاسخگویان با مدرک تحصیلی مختلف در مورد راه‌کارهای سازمانی و مدیریتی، حمایتی و تشویقی و اطلاع‌رسانی در فعال‌تر نمودن انجمن‌های علمی و آموزشی تفاوت معناداری وجود ندارد.

پیشنهادها

با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش جهت فعال‌تر شدن انجمن‌های علمی آموزشی معلمان استان اصفهان موارد ذیل به صورت پیشنهاد ارائه می‌گردد:

الف) راه‌کارهای پیشنهادی که دولت و مسئولان آموزش و پرورش در پی‌گیری آنها مسؤلیت مستقیم دارند عبارتند از:

۱ - تمهید زیر ساخت‌های لازم مادی و معنوی برای انجمن‌های علمی آموزشی معلمان، با توجه به جوان بودن و شکنندگی این نهادها، در مراحل اولیه‌ی توسعه لازم است این مراکز تا مدت‌ها یارانه دریافت کنند. از سوی دیگر، حمایت‌های معنوی دولت می‌تواند در قالب ارجاع مسایل علمی و اعطای نقش داوری نهایی و حکمیت به این مرکز برای ایفای نقش مرجع و نظارت بر معیارهای علمی و پژوهشی ظهور پیدا کند. در این صورت به تدریج انجمن‌ها به مرحله‌ای خواهند رسید که بتوانند به خود متکی باشند و به امکانات درونی خود تکیه کنند. تأکید می‌شود تکیه به حمایت‌های مادی دولتی حتماً باید در یک مقطع زمانی مشخص قطع شود.

۲ - اعطای نقش به انجمن‌ها در تدوین برنامه‌های توسعه‌ی کشور (برنامه‌های میان مدت) و برنامه‌های بلند مدت به‌ویژه در برنامه‌های آموزش و پرورش مثل واگذاری اجرای بعضی از برنامه‌های آموزش و پرورش به انجمن‌ها به نظر می‌رسد می‌توان تهیه و تدوین برنامه‌های درسی، بررسی کتاب‌های درسی و تجزیه و تحلیل کتاب‌ها، پژوهش در

زمینه‌های علمی، فرهنگی، بازنگاری طرح‌ها، بررسی مسایل و مشکلات اجرایی آموزش و پرورش، مشارکت با گروه‌های آموزشی و همکاری در اجرای برنامه‌های آموزشی کوتاه مدت (نیازسنجی، طراحی، اجرا و ارزشیابی) و ارائه‌ی شیوه‌ها و روش‌های جدید آموزشی، تهیه و تدوین و معرفی استانداردهای آموزشی در مقاطع مختلف تحصیلی و... را به انجمن‌های علمی آموزشی معلمان سپرد.

۳ - تشویق بخش‌های تولیدی و خدماتی به ارتباط با انجمن‌ها در زمینه‌ی آموزش و پژوهش از آنجایی که آموزش و پرورش همیشه به مواد و ملزومات مصرفی و غیر مصرفی نیازمند می‌باشد می‌توان با ایجاد ارتباط بین بخش‌های تولید و خدماتی و انجمن‌های علمی آموزشی معلمان از یک طرف زمینه فعالیت بیشتر را فراهم نمود و از طرف دیگر منبع درآمدی برای انجمن‌ها ایجاد کرد تا در سایر فعالیت‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

۴ - حذف تشریفات مفصل اداری برای اعطای مجوز و ثبت انجمن‌ها و معافیت آنها از مالیات. در حال حاضر برای راه‌اندازی و فعالیت انجمن‌ها باید مراحل زیر را طی نمود:

- الف) تکمیل فرم تقاضا و ارائه اساسنامه توسط هیأت مؤسس
- ب) بررسی فرم و اساسنامه در کمیسیون بررسی صلاحیت انجمن‌های علمی آموزشی معلمان
- ج) ارسال اساسنامه و فرم به شورای اجرایی (مستقر) در وزارت آموزش و پرورش
- د) صدور مجوز تأسیس توسط شورا و ابلاغ به استان
- ه) تشکیل مجمع عمومی و انتخاب شورای اجرایی
- و) اقدام به ثبت انجمن در اداره ثبت شرکت‌ها (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور)
- ز) مکاتبه با اداره کل ارشاد جهت دریافت مجوز انتشار نشریه و مجله و...

در این راستا وزارت آموزش و پرورش می‌تواند صدور مجوز نهایی برای فعالیت انجمن‌ها را به کمیسیون مستقر در استان تفویض نماید. هم‌چنین شرایط ثبت انجمن‌ها را می‌توان تسهیل نمود تا علاقمندان با رغبت بیشتری برای تأسیس انجمن اقدام کنند.

۵ - تشویق و حمایت ویژه از تأسیس انجمن‌هایی که در

زمینه‌ی فناوری‌های پیشرفته و موضوع‌های میان رشته‌ای جدید و زمینه‌هایی چون آینده‌شناسی و توسعه فعالیت می‌کنند.

۶ - شفاف نمودن برنامه‌ها و دستورکار صحیح انجمن‌ها. در حال حاضر در شرح وظایف و دستورکار انجمن‌ها ابهامات زیادی وجود دارد. این ابهامات باعث ایجاد تداخل در وظایف انجمن‌ها و آموزش و پرورش می‌شود یا در بعضی موارد کار موازی انجام می‌گیرد. لذا باید دستورکار انجمن‌ها شفاف‌تر و واضح‌تر شده و از انجام کارهای موازی و تداخلی جلوگیری به عمل آید.

۷ - دادن استقلال بیشتر به انجمن‌ها و نظارت علمی بر عملکرد آنان

۸ - آموزش لازم به مسئولان و اعضای انجمن‌ها در مورد وظایف آنان و شیوه‌ی تعامل با آموزش و پرورش از طریق برگزاری دوره‌های علمی و تخصصی و برگزاری نشست‌های تخصصی و علمی

ب) راه‌کارهای زیر برای متولیان انجمن‌ها پیشنهاد می‌شود:

۱ - آموزش همکاران نسبت به کار گروهی و مشارکت از طریق

اصلاح نظام آموزشی

۲ - حفظ استقلال انجمن‌ها، استمرار خودانگیزگی آنها و پرهیز از دخالت مسایل اقتصادی و سیاسی (این نکته به‌ویژه در مرحله‌ی شکل‌گیری اولیه‌ی انجمن‌ها که نیازمند حمایت‌های مالی‌اند باید بیشتر مورد توجه باشد)

۳ - توسعه‌ی همکاری‌های ملی برای جلوگیری از رکود و انزوا

۴ - تشکیل، توسعه و تقویت شاخه‌ی دانش‌آموزی انجمن‌ها

برای ارتقای پویایی و نشاط

۵ - آمادگی درونی برای ایفای نقش در تدوین سیاست علمی

آموزش و پرورش و پیشقدم شدن در جریان نقد آثار علمی و نقد عملکرد آموزش و پرورش در بخش‌های علمی

۶ - تشکیل و تقویت اتحادیه‌ی انجمن‌های علمی برای تبدیل

شدن نیروی اجتماعی قدرتمند و ایفای مؤثر کارکردها

۷ - پرهیز از تبدیل شدن انجمن‌ها به‌بنگاه‌های اقتصادی برای پرداختن به کارکردهای واقعی و اصلی و حفظ جاذبه‌های علمی

انجمن‌ها

۸ - طراحی نظام ارزیابی علمی از انجمن‌های علمی

۹ - طراحی اقدام‌های حمایتی برای تأسیس یا تقویت

انجمن‌های علمی دارای اولویت

۱۰ - ایجاد تعامل مثبت با مسئولان آموزش و پرورش

۱۱ - سعی در جذب و مشارکت بیشتر دبیران در اداره‌ی امور

انجمن

منابع

آموزش عالی در آستانه قرن بیست و یکم، گزارش از کنفرانس جهانی آموزش عالی، نمایندگی دائم جمهوری اسلامی ایران در یونسکو، پاریس، مهرماه ۱۳۷۷

ابراهیمی، قربانعلی (۱۳۷۲) اجتماع علمی، ساختار و هنجارهای آن، تهران، فصلنامه سیاست علمی و پژوهشی، شماره ۵

ابراهمی و دیگران (۱۳۷۰) فرهنگ جامعه‌شناسی، ترجمه حسن پویان، تهران، چاپخش، ۱۳۷۰، ص ۱۶۱

امیرشعبانی، محمد علی (۱۳۷۲) محدودیت‌های رشد و تأثیر انجمن‌های علمی در ایران، تهران، نشریه رهیافت شماره ۶

امیرشعبانی، محمد علی (۱۳۷۳) نگرش تاریخی به انجمن‌های علمی در ایران، تهران، نشریه رهیافت شماره

انجمن‌های علمی ایران، گزارش کمیسیون انجمن‌های علمی ایران، معاونت پژوهش وزارت آموزش عالی، ۱۳۷۶

انجمن‌های علمی کشور در خم کدام کوچه مانده‌اند، نشریه کیهان هوایی، ۱۳۸۳

حبیبی، حسن (۱۳۷۹) فناوری و نقش انجمن‌های علمی، تهران، نشریه رهیافت، شماره ۲۳

حبیبی، حسن (۱۳۷۹) نقش و جایگاه انجمن‌های علمی ایران در برنامه سوم توسعه کشور، نشریه گزارش کامپیوتر، شماره ۱۴۶، تهران

خرازی، کریم (۱۳۷۸) نقش انجمن‌های علمی و پژوهشی در آموزش و پرورش تهران، نشریه رهیافت، شماره ۲۳

رجالی، علی (۱۳۷۷) انجمن‌های معلمان ریاضی در ایران، اصفهان خیرنامه انجمن‌های معلمان ریاضی، سال ۲۰، شماره ۴

رجالی، علی (۱۳۸۰) نقش انجمن‌های علمی، آموزشی معلمان در توسعه آموزش و پرورش، اصفهان، مجله آموزه، شماره ۶

سلطانی مقدم، حسین و رجالی، علی، گزارش گروه کاری انجمن‌های معلمان (۱۳۷۶)، تهران

شیوه‌نامه اجرایی انجمن‌های علمی آموزشی معلمان، ۱۳۷۸

قورچیان، نادرقلی (۱۳۷۳) رسالت نظام آموزش عالی در نهادی کردن فرهنگ مشارکت فکری مردم در جامعه، تهران، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، سال ۲، شماره ۲

معین، مصطفی (۱۳۷۹) همایش انجمن‌های علمی

نشریه صنعت و آموزش عالی، دائرة المعارف آموزش عالی، ص ۵۹۳، ۱۳۷۶

همایش انجمن‌های علمی، نشریه رشد آموزش ریاضی، سال دوازدهم، شماره ۵۲، تابستان ۷۷